

Oikeusministeriö

Venla Roth, valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattori, OTT

PL 25

00023 Valtioneuvosto

Viite: Asiantuntijakuuleminen 11.6.2025 ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman 2021–2023 päivittäminen – lapset ja nuoret ihmiskaupan uhreina sekä ihmiskaupan uhrien lapset

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen (IUHVA) näkemyksen mukaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa ihmiskauppaa ei tunnisteta alueella eikä valtakunnallisesti riittävällä tasolla. IUHVA:lla ei ole tällä hetkellä yhtään tunnistettua alaikäistä ihmiskaupan uhria (IKU) asiakkuudessa lastensuojelussa tai kotoutumista tukevassa aikuissosiaalityössä. Sen sijaan lapsiperheellisiä aikuisia IKU-asiakkaita on sosiaalipalveluissa.

Haasteena lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan tunnistamisessa on ilmiön marginaalisuus ja tuntemattomuus niin hyvinvointialueiden sote-palveluissa kuin kuntien ja järjestöjen palveluissa, mikä haastaa tai jopa estää tunnistamisen ja jatkotyöskentelyn. Oleellista on, että ihmiskaupan tunnistamiseen on riittävät tiedot ja taidot erityisesti siellä, missä lapsia kohdataan arjen keskellä: varhaiskasvatuksessa, kouluissa, nuorisotaloilla, liikuntaharrastuksissa ja järjestösektorin toiminnassa. Lisäksi yhteistyö näiden toimialojen ja sote-palveluiden välillä tulisi olla riittävän tiivistä, jotta mahdollinen epäily ihmiskaupasta tulisi myös viranomaisten tietoon.

Ajankohtaiset lakimuutokset niin sosiaaliturvaetuuksiin että ulkomaalaislakiin tunnistetaan riskeinä lasten ja nuorten päätymiseen ihmiskaupan uhreiksi. Kasvava lapsiperheköyhyys sekä paperittomien lapsiperheiden määrän kasvu voi aiheuttaa sitä, että lapset päätyvät herkemmin osaksi nuoriso- ja jengirikollisuuteen tai muuten painostetuksi osallistua rikolliseen toimintaan. Erityisesti paperittomien lapsiperheiden kohdalla huolta herättää pakkoavioliiton riski. Lisäksi katsotaan, että lastensuojelun sijoittamat lapset ovat riskissä joutua uhriasemaan ”hatkamatkoilla” sijoituspaikoistaan.

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa ihmiskauppaa voitaisiin ehkäistä entistä tehokkaammin ennaltaehkäisevän toiminnan ja palveluiden riittävällä resurssoinnilla sekä ammattilaisten kohdennetun kouluttamisen vahvistamisella. Lapsiperheköyhyyden minimointi sekä kotoutumisen tukeen panostaminen

erityisesti perheiden kohdalla ovat avainasemassa ilmiön ehkäisemisessä. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen työikäisten sosiaalipalveluiden on kannustettu aktiivisesti suorittamaan THL:n verkkokoulutus ”ihmiskauppa sote-palveluissa kohdattavana ilmiönä” sekä osallistumaan muihinkin koulutuksiin aiheeseen liittyen.

Uhriksi joutuneita lapsia ja nuoria voitaisiin tavoittaa ja tunnistaa mahdollisesti paremmin kouluttamalla ammattilaiset ilmiön erityispiirteisiin sekä lasten ja nuorten itsensä valistamisella / tiedottamisella, esimerkiksi some-kampanjan keinoin. Sosiaali- ja terveysalan sekä muiden alojen nuoria kohtaavat ammattilaiset voisivat hyötyä valtakunnallisista toimintaohjeista, kuten toimintakorteista, tilanteissa, joissa herää epäily tai tunnistetaan ihmiskauppaa. Uhriksi joutuneiden lasten ja nuorten auttaminen ja palveluohjaus voisi tehostua auttamisjärjestelmän konsultointiroolin ja tuen vahvistamisella sekä järjestösektorin riittävällä rahoituksella ja palvelujen varmistamisella.

Annika Aalto

vs. palveluvastaava

Työikäisten sosiaalipalvelut

Paula Hartikainen

vs. johtava sosiaalityöntekijä

Kotoutumista tukeva aikuissosiaalityö